

začeli pisati življenje, zavrgli so vže tudi to, ter rajši pišejo žitek, žizen. Prvo je ogersko, drugo pa staroslovensko — da le ni navadno, pa je že boljše! Ko jim pri besedi življenje in pri nekaterih drugih oblika je ni menda po volji, kujejo si med tem brez števila novih imen na je, kar je proti duhu slovenskega jezika, posebno če so izpeljana iz perfektivnih glagolov, kakor so: razkritje, podstatje itd. Memogredé naj omenim, da oblika slovenskost mi je tudi čudna nova prikazen, ki nima še para. — Ubogo življenje! Še tako si kratko, in vendar te nekateri zmirom bolj krajšajo, prej v življenje, potem v žitek, žizen — Bog vé, kam še pridemo!

9. Oče — otec. O besedi otec mesto oče, kakor tudi o besedi žizen mesto življenje in o marsikateri drugi velja to, kar je rekel (v „Glasu“) gosp. prof. Št. Kociančič o besedi trebé mesto treba, namreč, da je stara krpa ali zaplata na novo suknjo. Ne smesimo sami sebe! — K temu hočem pristaviti le še en analogičen izgled iz italijanskega slovstva. Italijanskega slovstva in jezika zlata doba je bila v XIV. stoletju, ko so živeli in pisali Dante, Petrarca, Boccaccio itd., in res je jezik teh pisateljev izvrsten. Pa vendar se Lahi dandanes njihovih oblik ne držé, ampak se novih poslužujejo, pa tudi odmrle besede z novimi, živimi nadomeščujejo, kakor uči že zdrava pamet. Nekateri pa, in med temi posebno P. Cesari (sicer izvrsten pisatelj) skušali so tudi naših dni rabiti le take besede, ki so bile takrat (v XIV. stol.) v navadi; pa zdrava kritika je njihovo pisavo zavrgla in ostali so na samem, če tudi današnja laška pisava od one 14. stol. ni toliko različna, kakor sedanji naš jezik od staroslovenščine. Omenjeni P. Cesari je v svojem govoru o Kristusovem trpljenju rabil besedo „carogna“, ki je v 14. stoletju v ital. pomenjala mrtvo truplo, sedaj pa pomenja le mrho, ker za mrtvo truplo se rabi samo beseda „cadovere“. K takim ostudnostim utegnemo tudi mi priti, če se ne varujemo prenapetosti.

10. V koš smeti vrzimo danes še neprijetne besedure najnovejše ère slovenskega slovstva, kakor so: nalik (ali ni to „na glih?“), inem, dakle, obitelj, jednoč, nekoč, naravnoč, soč, uprav, stoprv (sladka besedica!) itd. itd. Kdo bi se neki z vsako posebej vkvarjal? Kakor so vse iz enega razloga (iz dialektomanije) prišle na dan, tako jih tudi vse iz enega razloga odpravimo; in ta razlog je, da niso slovenske. Mi smo Slovenci in zato pišimo slovenski; novih, nenavadnih oblik se poprimimo le tedaj, če so res dobre in potrebne in če jezik lepšajo. Če pa nekateri „pisci“ vendar hočejo po svoje pisati, naj pišejo svobodno, le to naj vedó, da jih mi ne posnemamo, ter jim njihovo vsiljeno robo pošljemo nazaj.

K sklepu naj navedem danes en stavek mladostenske pisave, da se tisti čast. bralci, ki nimajo priložnosti ali volje, si jo v originalih ogledati, prepričajo o njeni lepoti in o pravem slovenskem duhu, ki veje iz nje. Glasí se tako-le: „Ostro vrezavajoč, vestno preiskavajoč ter pretehtavajoč, na tenko, sodeč točno ter odločno, označavajoč resnično, nikir boj nemešajoč niti jih prelivajoč, takov je S. v vseh svojih mislih, takov v vseh svojih besedah.“ (Vestnik, I. t., 2 št.)

Kaj ne, kako lepo to zvoní?

J. K.

Zabavno berilo.

Bismark in peklenšček.

Nedavno so v Achen-u na Pruskem na uličnih vogalih našli sliko, na kateri se je videla cerkev ovita z debelo vrvijo, katero je Bismark na vso moč vlekel.

Zraven njega pa stoji hudič in pazljivo gleda, kaj Bismark dela, in ga praša, kaj da dela? Cerkev moramo s poti spraviti — mu Bismark odgovori. — Tako! cerkev hočeš s poti spraviti? in kako dolgo, misliš, da bodeš s tem opraviti imel? V 3 ali 4 letih, mislim, bo to vse storjeno, — mu zavrne Bismark. — Dobro srečo! — mu odgovori peklenšček — jaz se napenjam že čez 1800 let, pa še nisem nič opravil. Če se tebi to posreči v 3 ali 4 letih, no, potem se ti vsedi na moje mesto — odgovori hudič Bismarku. „Vaterl.“

Poslano.

Svojim rojakom!

„Slovenski Narod“ me je počastil z obširnimi vvodnim člankom pod naslovom: „Dr. Costa in njegove zasluge za slovenski narod“. V tem članku našteva vse pregreške, katerih sem se krivega storil.

S „Slov. Narodom“ poštena polemika ni mogoča. Vsak drug stavek tega lista je laž, namesti dokazov pa rabi psovke, katerih je tako poln, da noben drug časnik na celem svetu ga ne prekosí v tem. Bodimo zadovoljni, da je naš jezik malo razširjen. Kako bi se morali sramovati mi Slovenci, ko bi izobraženi narodi vedeli, kako neotesano in neolikano piše slovenski zastopnik „omike“. Zato ne časniku „Narodu“, temveč le svojim rojakom hočem razjasniti one pregreške, katerih me dolží „Narod“.

1. Najhuji pregrešek je „breztaktnost“ moja pri tako imenovani „sokolski stvari“ 1867. leta. — Dala bi se o tem pisati cela knjiga z nabranega obširnega gradiva, ki ga imam; svet bi se čudil, ko bi slišal vso zgodovino te stvari, in vse, kar se je pred in za kulisami godilo. Al to prepuščam prihodnosti. Zdaj po pregovoru „nemo judex in causa propria“ hočem v svojo brambo se sklicavati le na razsodbo gotovo popolnoma objektivnega poročevalca, namreč na — spis „Slov. Naroda“ samega, ki je v prvem tečaju 1868. leta 16. in 18. aprila prinesel obširen voden članek pod naslovom „Dr. E. H. Costa“, v katerem „hladnokrvno sine ira et studio“ svoje mnenje izreka o „sokolovski“ obravnavi. Koj v začetku (nerad ponatisnem te besede, al potrebno je, toraj naj mi bralci to prizanesajo) piše „Narod“ tako-le:

„Pri vseh teh „strašnih“ dogodkih nas je gotovo najbolj zanimala krivnja ljubljanskega župana, in prišli smo do tega rezultata, da ima on dva ogromna pogreška, katera prekosita v očeh naših sovražnikov najhujša hudodelstva in katera edina sta bila izključljivo kriva vsega napadanja in obrekovanja: prvič, da je dr. Costa skoz in skoz národen mož; drugič pa, da je mož poln talenta in najobširnejšega znanja, da je on v zbornicah večni strah vseh kulturo- in nekulturonosečih protivnikov, katerim je „der stets gewandte und schlagfertige Redner“, kakor ga je enkrat „Tagespošta“ imenovala. To ste dve edini hudodelstvi, ki ne spadate sicer pod noben paragraf, katerih mu pa nikoli nikdar noben protivnik ne odpusti, in vsled katerih ne bi ga nikdar nobena nemškutarska porota za nedolžnega spoznala. Parola našim sovražnikom je: vničiti tega moža na kateri si bodi mogoči način, kjer bi se jim le mala prilika pokazala, kajti on jim je vsled navedenih vzrokov eden najnevarniših antagonistov. Ta prilika, kakor so si možje mislili, se je najugodnejše v sokolovskem metežu ponudila in z nepopisnim entuzijazmom so za njo zgrabili. Cela sokolovska stvar je bila navadna ponočna hajka ali kakor mi Štajarci pravimo „praska“, ki se po vseh tako velikih mestih, kakor Ljubljana, na celem svetu skoraj gotovo vsako noč prigodí, kedar ga imajo ljudje malo v glavi.“